

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Trei zile între popor.

Au fost trei zile de elevație sufletească, calea de trei zile ce a făcut-o P. S. D. nostru episcop diecezan între fii săi sufletești de pe Crișuri, sfințind biserici și ținând cuvântări sufletești poporului adunat din aceea împrejurime, pe la bisericile pe cari le-a vizitat.

S'a dezvoltat o adevărată emulație între parohii să-și zidească biserici și să-și chieame arhierul să le sfințească și să le ducă lumina cunoștinței celei adevărate în haosul indoelilor, la cari e stimulat din toate părțile de către dușmanii bisericii dreptcredincioase. Și preasfințitul nostru episcop nu cruță osteneala ci cu abnegație apostolească aleargă dela un colț al diecezei până la altul, ca să-și vadă turma cuvântătoare, să o cunoască și să o însufletească pentru dreapta credință, izvorul nesecat al mântuirii sufletelor. În legătură cu aceasta a lumină poporul asupra importanței școlii și a-l îndemna la creșterea fiilor pentru lupta de grea existență ce-i așteaptă. Căci așa să topește poporul fără de carte de naintea cultului, precum se topește ceara de naintea focului.

Pretutindeni pe unde a ajuns darul și cuvântul arhieresc a lăsat adânci impresii asupra poporului, sătos de a auzi îndrumări dela mai marele bisericii lui. Speranța noastră este, că din aceste mari impresii și îndurări va eși mult bine pentru popor, căci din ele va lua duh de însuflețire pentru instituțiunile sale culturale în cari rezide viitorul lui. Aceasta este importanța cea mare a vizitațiunilor canonice și ce ne obligă la recunoștință față de P. S. S., care în Bontesti a ajuns sfințirea a patruzecia biserici, de când este episcop. Pentru aceia sfințirea bisericii din Bontesti trece și de iubilară, căci întrânsa s'a iubilat P. S. S. a patruzecia sfințire de biserică.

Dela Arad a plecat P. S. însoțit de protosincelul Roman Ciorogariu, asesorul consistorial, Dr. Gheorghe Ciuhandu și diaconul, ceremonial Cornel Lazar.

În Borossebes a fost întimpinat de admini, stratorul protopopiatului Butenilor, Iuliu Bodea-încunjurat de numeroasă preoțime și dnii advocați Dr. Grozda și Dr. Albu. De aici cu tren special a trecut la Ramna, vestita comună a nemșilor de odinioară, care deși mică dar credincioasă bisericii sale, și-a zidit o frumoasă biserică, sub conducerea bunului ei preot Sinesie Ioja. Actul sfințirii de biserică la săvârșit P. S. S. asistat de preoții: R. Ciorogariu, Dr. Gh. Ciuhandu, Iuliu Bodea, Zaharie Milian, Sinesie Ioja, Fabriciu Bodea, Ioan Tirla, Ioan Giurgiu, Cornel Bodea, Octavian Tămășdan, Petru Lazar și diaconul Cornel Lazar. Răspunsurile liturgice le-au cântat învățătorii Teodosiu Rafila, Ștefan Rafila, Ștefan Musca, Pavel Ageu, Petru Cherechean, Petru Cocin ș. a. Sub decursul Sftei liturgii a fost tuns într-o cețet cand. preot, Nicolae Toma.

Actul sfințirii a fost săvârșit cu mare pompă, iar la sfârșitul sftei liturgii a ținut P. S. S. o cuvântare pătrunzătoare, ascultată cu evlavie de credincioșii adunați din întreaga împrejurime, care n'a închăput în biserică, ci se urca ca Zahau pe înălțimi să străbată la auzul cuvântului arhieresc.

După actul sfințirii de biserică s'a luat masa comună la școală, iar după amiaz a trecut P. S. S. la Moneasa unde a fost întimpinat la intrarea în biserică de preotul Octavian Tămășdan, în fruntea poporului. Intrând în biserică a rostit P. S. S. rugăciunea deslegării și a ținut cuvântare, sbiciuind greșelile și îndemnând la viață creștinească și la susținerea bisericii și a școlii.

Se făcuse seară, când s'a sfârșit acest act și a plecat P. S. S. însoțit de suită la Dezna, unde a descălecat în ospitaliera casă a nestorului preot din acele părți, părintele Zaharie Milian.

Deznanii, cari așteptaseră până în seară pe arhieru să împraștiaseră pe când au sosit și așa au avut puțin parte din vizita arhierescă, căci P. S. S. avea să săvârșească în ziua următoare, sfințirea bisericii din Satul rău.

Luni des de dimineată a intrat P. S. S. în biserică de a făcut rugăciunile pentru popor și a ținut o scurtă cuvântare puținilor credincioși,

căți s'au putut aduna la sunetul de dimineață al clopotului. P. S. S. însă le-a pus în vedere că-i va mângăia prin altă vizitație canonică, ce o va face după rânduiala vremii.

Din Dezna a trecut P. S. S. prin Buhani, Donceni, Prejești și Borossebes, fiind întimpinat la hotarul fiecărei comuni cu călăreți, iar la intrare în biserici de preot, învățător și popor. În fiecare biserică și-a făcut închinăciunile și a ținut o cuvântare stăruitoare pentru binele moral, poporului adânc impresionat de farmecul cuvântului arhieresc.

Dela Borossebes a trecut cu motorul accelerat la Gurahonț în protopopiatul Hălmagiului, unde a fost întimpinat de cătră părintele protopop Cornel Lazar, încunjurat de preoțimea sa și condus la Saturău, care la așteptat asemenea cu trăsuri și călăreți. Aici de nou s'a sfințit frumusețea bisericii renovată din însuflețirea poporului păstorit de tinerul preot de mare speranță, Constantin Lazar, iar cetățel Nicolae Toma a fost sfințit întru diacon. Sf. liturgie a celebrat-o P. S. S. asistat de cătră preoții: Roman Ciorogariu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Cornel Lazar, Iuliu Bodea, Gheorghe Costina, Ioan Sărac, Petru Lazar, Sabin Stefea, Ioan Popoviciu iun., Virgil Bulz, Ioan Mera, Constantin Lazar, și diaconii Cornel Lazar, Enea Joldea (din Hălmagiu) și noul diacon N. Toma. Răspunsurile liturgice l-a dat învățătorii Mihaiu Vidu, Sava Dorca, Constantin Lucaciu, Constantin Fărcaș, Ioan Florea și Gheorghe Crișan.

În cuvântul său P. S. a luat prilejii din invaziunea sectarilor baptiști și prin aceste părți, de a vorbi despre credința strămoșească ce ne-a susținut până acum, unica mântuitoare pentru poporul nostru. Cuvintele aceste au lăsat adânci impresiuni asupra poporului.

După masa luată în casa preotului Constantin Lazar, a mai vizitat P. S. S. pe vreme noroasă și ploioasă și bisericile din Secaș și Zeldiș, ținând în ambele, cuvântări îndreptate contra relelor, cari bântuesc poporul, cum e și beția și înălțându-l cu sufletul la postulatele vieții creștinești. A fost binișor inserat când cu Zeldișul s'a terminat a opta vizită de biserică în aceea zi și P. S. S. s'a retras peste noapte în casele domeniului arhiducelui Iosif din Zeldiș, care la găzduit cu suita sa, ca în ziua următoare să-și continue calea apostoliei.

Martii, în ziua Sfinților arhangeli Mihail și Gavril, des de dimineață a așteptat la hotarul din Bonțești tinerimea călare pe sprinteni cai, carea condus pe iubitul lor episcop între urale la casa preotului Cornel Săbău. Bonțeștii e o comună harnică care își are fondul de bucate și resursele comune din care își susține biserica și școala fără contribuiri speciale de cult din partea po-

porului, așa că poporul nici nu simte greunântul susținerii școlii. Să înțelege că așa să uită și mai cu drag la școală și o susține în bune condiții. Mai are și un frumos cor constituit din tinerime sub conducerea harnicului lor învățător Lazar Igrășan. Cu un cuvânt are toate condițiile de dezvoltare și să remarcă pe fețele credincioșilor mulțumirea sufletească cu biserica frumoasă ce și-au renovat-o din acele resurse comune și li-s'a dat putința să primească pe arhierul lor cu jitnițele bisericii pline și cu pozoaba bisericii desăvârșită.

Actul sfințirii bisericii la săvârșit P. S. S. asistat de preoții: Roman Ciorogariu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Iuliu Bodea, Gheorghe Lupșa, Teodor Rada, Alexandru Nica, Victor Faur, Constantin Lazar, Cornel Săbău și diaconul Cornel Lazar. În decursul sstei liturgii a fost hirotont diaconul Nicolae Toma întru preot. Răspunsurile liturgice le-a dat corul tinerimei din loc condus de învățătorul Lazar Igrășan. De față au fost învățătorii: Avram Nini, Petru Costin și Gheorghe Precupaș.

Aici au venit și baptiștii la biserică și au rămas impresionați chiar și ei de creștinescul cuvânt al P. S. S. care amintind de ei nu i-a certat ci să roagă și pentru ei, ca să-i lumineze Dzeu și să-i readucă la sinul maicei lor biserici.

După masa luată la școală a plecat P. S. S. însoțit de uralele poporului rămas încântat de ziua frumoasă ce i-a învrednicit Dumnezeu se o ajungă.

Au fost trei zile rodnice în agrul apostoliei. Dumnezeu să binecuvinte și pe celce au sămănat și pe cei ce au secerat. Amin.

Învățământul religios în școlile noastre.

—Cuvânt de deschidere rostot de Dr. I. Lupaș, protopop al Săliștii, la conferența învățătorescă din Săcel (7 și 8 Oct. 1911.) —

II.

Dupăce am dat astfel o justificare principiară a învățământului și caracterului religios al școlilor noastre, să vedem, care este și care poate să fie scopul realizabil al acestui învățământ religios. În multe cărți de pedagogie ni-se spune, că scopul acesta ar fi formarea caracterelor morale și religioase. Aceasta negreșit sună frumos.

Dar, dacă vom cumpăni mai cu temei lucrurile și vom cercă să facem deosebire între ideal și realitate, vom vede, că școala singură nu e în stare să formeze caractere, nici creștinești, nici morale. Formarea caracterului atărnă dela o mulțime de factori, cum sunt însușirile moștenite și cele individuale, familia, societatea, în care trăește cineva, școala, biserica, natura, ș. a. Școala, prin învățământul său religios, negreșit, că poate și trebuie să dea o direcție bună dezvoltării caracterului.

Învățătorul singur, nu poate să formeze caracterul elevului său, dar poate și trebuie să contribuie cu câteva elemente bune la formarea lui, îngrijind, ca elevul, când iașă în lupta vieții, să fie înarmat cu

cunoștințele de lipsă și cu interes viu și durabil pentru lucrurile ideale ale vieții. După formularea lui Herbart, întreg învățământul din școală trebuie să urmărească mai mult scopul de a trezi interes multilateral și stăruitor, decât pe acela de a da cunoștințe variate. Căci cunoștințele și învățăturile variate, dacă în sufletul elevului nu s'a trezit un interes destul de viu pentru ele, se dau curând uitării. În clasificarea, ce o face Herbart *intereselor* din punct de vedere pedagogic, spune, că *interesul religios trebuie să sfințească învățământul întreg*, căci cunoștințele singure, oricât de folositoare ar fi sunt ca un balast; interesul nemijlocit însă le dă putere¹⁾.

Orice învățământ, care nu poate să trezească în sufletul elevilor interes nu are drept de existență în școală. Așa dar scopul, pe care poate și trebuie să-l realizeze învățătorul și catihetul în școală, este să trezească în sufletul elevilor săi *interesul religios*, adică interesul pentru personalități, chestiuni și probleme religioase. Dacă va reuși să trezească acest interes, prin aceasta dă elevilor săi nu numai cunoștințe folositoare, ci sădește totodată în sufletele lor tinere o forță vie, un razim pentru viața întregă. Și în privința formulării scopului, ce are să urmărească învățământul religios, e planul nostru din 1911 mai precis și mai în concordanță cu pedagogia modernă, decât cel din 1909. Până când în acesta se spunea, că „ținta învățătorului bine organizat, e formarea caracterului“ (pg. 4), cel din 1911 fixează un scop mai apropiat și mai realizabil, stabilind, că: „învățământul religiunii are să desvoalte *interesul religios moral*, să nobilizeze și întărească voința și să îmbogățească spiritul elevului cu adevărurile propovăduite în biserică, pentruca acestea să ajungă astfel o putere sufletească reală, în stare de a determina toate acțiunile lui“ (pg. 9). Interes pentru un lucru nu putem avea însă, decât cunoscându-l și îndrăgindu-l. Dar pentru trezirea interesului e neapărat de lipsă o cantitate mai mică sau mai mare de cunoștințe. Pedagogia de astăzi nu mai admite, ca aceste cunoștințe, privitoare la viața religioasă și la adevărurile credinței să i-se dea copilului după metoda tradițională, școlastică-dogmatică, cu definițiuni seci, sau după cea catihetică cu răspunsuri forțate de anumite întrebări, prin cari veacuri de-a rândul s'au dat tinerelor generații de-agata principiile și adevărurile credinței, fără a li-se pune și judecata în lucrare ci silindu-i numai la o memorizare mehanică, prin care, în loc de a se trezi, se mortifică orice interes.

Căci elevul înmagazinând un număr oarecare de definițiuni, are senzația, că prin aceasta se strecoară în mintea lui ceva, ce nu poate fi deplin asimilat. De aceea el simte o displăcere asemănătoare cu a celui ce și-a încărcat stomacul cu mâncări indigerabile²⁾. Urmarea e, că și unul și altul se silește a îndepărta, cât mai în grabă, corpul străin și nesimilabil din organismul său.

Istorisiri și întâmplări religioase se pot utiliza în învățământ cu mai bun rezultat, decât catehismele. Mântuitorul însuși a indicat metoda cea mai potrivită pentru învățământul religios. El n'a învățat nici odată

¹⁾ „Das Saubere, Feine, Praecise kann dem aestherische Interesse getrieben sollen Alle von Alles Kunde nehmen; durch das speculative sich dem Ganzen als dessen Ergaenzungsglieder anhaengen; das sympathetische und gesellschaftliche arbeiten dem Wohlwollen vor das religiöse heiligt das Ganze. Alle bloss nützlichen Kenntnisse sind hier Lasten; das unmittelbare Interesse aller ist Kraft“.

Herbart: Saemtliche Werke ed. 1851. vol. IX pg. 425.

²⁾ Dr. E. Thraendorf o. c. pg. 56.

prin definiții adevărurile de credință, ci totdeauna a lăsat, ca să răsară aceste adevăruri în mod firese, din pildele și parabolele, ce istorisia ucenicilor săi. Doar și sfânta scriptură, în care sunt întrețesute toate adevărurile și temeiturile religiei, în partea sa cea mai mare nu e altceva decât istorie.

De aceea ne îndrumă și pedagogia modernă, să așezăm învățământul religios curat pe baze istorice, dând elevilor la fiecare vârstă ceea ce este mai potrivit pentru priceperea lor și purcezând dela simplu la complicat, dela concret la abstract și dela ușor la mai greu. Fiindcă viața religioasă a zilelor noastre e foarte complicată, de aceea nu poate începe învățământul religios cu analizarea acesteia. Cine ar cerca să facă mai întâiu cunoscute fenomenele religioase ale prezentului, ar cădea în aceeaș greșală ca un profesor de fizică, dacă ar duce pe elevii săi începători îndată într'o fabrică modernă și ar începe să le explice, cum funcționează mașinăriile complicate ale acestei fabrici³⁾.

De aceea au trebuit construite planurile de învățământ pe baze istorice-genetice, cum e și al nostru, îndrumând astfel tineretul să percurgă treptat epocile mai însemnate de dezvoltare a vieții religioase din timpurile de azi.

Istoriorele morale, cari se propun începătorilor și istorisirile din vechiul testament sunt menite a da material de pregătire, prin care să se deschidă calea Mântuitorului nostru Isus Hristos spre sufletele copiilor.

Viața și învățăturile lui Isus, trebuie să fie centrul învățământului religios, menit a sădi în sufletele copiilor adevărată iubire și încredere în Mântuitorul neamului omenesc.

Iar din istoria bisericească, ce urmează a se predă în ultimii ani de școală, trebuie să-și câștige viitorul membru al societății creștine, convingerea, că învățătura creștinească, pornită din cuvântul lui Dumnezeu, precum a fost în stare în trecut să învingă toate piedecile, tot astfel va rămânea ca și în viitor hrana cea mai aleasă a sufletelor creștinești, căroră le pregătește calea spre împărăția lui Dumnezeu. Tratarea pedagogică a istoriei biblice și a istoriei bisericești, va produce în sufletul elevilor sentimente și convingeri religioase puternice, cari alimentate și mai târziu din partea preoților prin cuvântări sistematice și prelegeri potrivite, vor influența în mod hotărîtor, viața întregă și toate faptele credincioșilor.

Această tratare pedagogică cere, ca învățătorul și catihetul să pornească dela experiențele religioase, ce aduce cu sine elevul din viața familiară și socială. Prelucrând aceste experiențe, să încopcie de ele istorisiri nouă, cari să fie totdeauna concrete, vivoie și atrăgătoare, punând în mișcare fantazia neliminată a copiilor și dându-le astfel serii întregi de intuiții interne, din cari copilul însuși, prin judecata sa proprie să fie în stare a scoate învățătura religioasă-morală. Astfel d. e. la istorisirile din vechiul testament, cari mișcându-se mai mult în cadrele vieții familiare, sunt apropiate de mintea copiilor — voidnd învățătorul să încopcie de experiențele elevilor mutarea lui Avram din patria sa veche în țara Canaanului, va trebui mai întâi să-i facă pe copii a înțelege ce ar însemna pentru ei, când ar trebui să-și părăsească satul, familia, neamurile și prietenii. Ori d. e. istorisind învățătorul despre cearta dintre păstorii lui Avram și ai lui Lot, va stăruî să recheme în memoria copiilor dela sate anumite pășanii de ale lor, când umblă cu vitele pe hotar; ori să-i facă ași reaminti năcazul părinților,

³⁾ Dr. E. Thraendorf o. c. pg. 56.

când au prins vre-o vită străină în moșia lor. Atunci copiii vor putea să aibă o icoană clară despre certele dintre păstorii lui Avram și Lot și vor înțelege mai ușor, pentru ce aceștia au trebuit să se despartă. Chemând astfel în pragul conștiinței propriile experiențe ale elevilor, învățătorul dibaciu va pregăti o bază solidă pentru sentimentele, ce vrea să trezească și pentru judecățile religioase-morale, ce trebuie să estragă din fiecare istorisire. Pe orice treaptă a învățământului trebuie să năzuiască a îndemna elevii săi la activitate proprie și la independență în judecată. Să se ferească ai îngreuna cu memorizări seci și fără rost, cari chinuesc numai mintea elevilor fără a rodi vre-odată în sufletul lor. Orice învățător și catihet trebuie să țină totdeauna seamă de cuvintele Mântuitorului: „Cine va primi pe un prunec ca acesta în numele meu, pe mine mă primește. Iar cine va năcăji pe unul dintre acești mici, cari cred în mine, mai bine i-ar fi lui, să-și spânzure o peatră de moară de grumazi și să se ineece în adâncul mării (Matei XVIII, 5—6).

S'au pus în timpul din urmă mari stăruințe pentru îmbunătățirea metodei la fiecare obiect de învățământ. Indreptarul metodic al planului nostru de învățământ, ținând seamă de rezultatul cercetărilor metodice, cuprinde o mulțime de indigități sigure pentru învățători și catiheti. Trebuie să accentuăm însă, că mai presus de orice metodă este însăși personalitatea învățătorului. Un om dedicat cu trup, cu suflet misiunii sale de educator, chiar ca și autodidact, poate să aibă o metodă din cele mai bune și ducătoare la scop, pe când altul ori cât de instruit în ale pedagogiei, dacă nu are vocațiune pentru cariera lui, nici cu ajutorul celei mai rafinate metode nu va face multă ispravă. Sau cum se exprimă Ziller: „Procesul general metodic, trebuie să fie totdeauna acomodat dispoziției individuale ale învățătorului, adecă trebuie înfățișat în forme subiective. Un cap mărginit și sărac de duh, care nu-i în stare să adaoge dela sine nimic, chiar și metoda cea mai bună o va preface în una cât se poate de rea⁴⁾.

Fiindcă la religie în primul rând e vorba de educația sentimentelor și numai în al doilea de îmbogățirea cunoștințelor, personalitatea învățătorului și a catihetului trebuie să fie însăși izvor de îndemnuri bune pentru elevi. De aceea învățătorii și catihetii, în privința aceasta, sunt într-o situație egală cu a predicatorului. Precum acesta trebuie să intruzeze în ființa sa toate pornirile cele bune și virtuțile, spre cari îndeamnă pe credincioșii săi, tot astfel și învățătorii de religie trebuie să aibă înaintea ochilor lor, că ceea ce voesc să facă din elevii lor, trebuie să fie mai întâi ei singuri.

Altfel rămân zadarnice toate stăruințele de a da o educație religioasă copiilor, cari ori cât de mici și nepricepuți ar fi, cu timpul ajung totuși în situația de a putea observa contradicțiile dintre vorbele și faptele învățătorului lor. Ce educație va putea da d. e. un învățător, care îndeamnă pe elevii săi în fiecare ceas să se poarte cuviincios acasă și pe stradă, să dea binețe tuturor, iar el însuși abia eșit din clasă, în vederea elevilor, trece pe lângă frunțașii satului, fără a-și ridica pălăria, cum s'a întâmplat chiar aici în Săcel.

Sau ce valoare educativă mai poate avea personalitatea aceluia învățător, care mereu îndeamnă elevii săi la ordine și supunere față de autoritățile biseri-

cești și civile, iar după ce iasă din școală atâta pe creștini împotriva acestor autorități, aruncând asupra lor de sus până jos întreg noroiul patimilor sale urâte.

Inchei cu dorința, ca astfel de porniri disgustătoare și bolnăvicioase să dispară cu totul dintre noi și cu îndemnul, ca toți învățătorii și catihetii noștri să-și dea silința a face din catedra învățământului nostru poporal un adevărat *amvon de ideal religios-moral și național*.

Predică la Cuvioasa Paraschiva*)

„Credința ta te-a mântuit, mergi în pace“. (L. c. VII. v. 50.)

Iubiți ascultători!

Astăzi s'arhăm amintirea cuvioasei Paraschiva, care din cea mai fragedă tineretă a lăsat vieța pământescă, cu plăcerile ei, dedicându-se celei monastice și astfel a înaintat în cuvioșie.

Cei, cari ați ascultat azi sf. evanghelie, cetindu-se din gura cucernicului părinte, ați putut observă, că există o analogie de idei, între vieța Paraschivei și în partea a doua a evangheliei de azi. Amândouă aceste femei, Paraschiva dela început, păcătoasa din evanghelie mai târziu, luminate de rostul adevărat al omului se dedică cu totul vieții adevărate.

Eu mă voiu ține de evanghelie, fiind aceasta de o deosebită importanță, totodată luând în considerare și vieța cuvioasei.

În evanghelie e vorba despre o femeie, care, deși fusese păcătoasă, când știe, că Mântuitorul se află în casa unui farizeu, Simeon, un bogătan, cu un vas de alabastru merge de-i spală picioarele, iar cu părul capului său i-le șterge. Ce contrast isbitor! O femeie mai înainte aruncată în valurile voluptăților senzuale, acum e inghenunchiată la picioarele reprezentantului cele mai sublimă morale. Glasul aproape tâmpit al conștiinței ei, deși s'a trezit în ora a 11, a fost ascultat de Isus, care îi zice: „Credința ta te-a mântuit: mergi în pace“. Vedeti, iubiților ascultători, ce face credința în D-zeu? Cum omul se schimbă din păcătos ce este, în cel mai sincer credincios. Credința aceasta, despre care vă voiu vorbi s'o aibă fiecare, căci numai așa vom deslegă enigma vieții și lumii acesteia. Așadar subiectul vorbirii mele va fi credința, pe care trebuie s'o avem totdeauna și puterea acestei credințe, de aceea cred, că nu mă veți pretera, ci-mi veți da o deosebită atențiune în cele următoare.

Femeia din evanghelie, tocmai cași Paraschiva, când s'a hotărât, ca să meargă la divinul Mântuitor, a fost îndemnată de conștiința sa. Păcătoasa văzându-și starea în care eră, nu a mai putut rămâne în noroiul infect al plăcerilor josnice, căci în ea s'a născut un nou sentiment, cunoscut de Isus. Acest sentiment face, ca femeia aceasta să se rupă de trecut și să-și înceapă o nouă vieță. Sentimentul a adus pe păcătoasă la credința în Hristos, iar credința în Hristos face să i-se ierte păcatele. Căci ce nu face credința în Hristos? Au doară Hristos n'a zis învățătorilor săi: „De ați aveți credință, cât un fir de muștar ați zice dudului acestuia: Desrădăcinează-te și te plănțează în mare; și v'ar ascultă“ (L. c. 17 v. 6.) Și s'au făcut multe prin credință. Dar azi se face ceva? Aici trebuie să zicem: Unde e credința timpului acestuia: Unde sunt moravurile timpurilor trecute?! Curentele anticreștine, ca și un torente au năvălit,

*) Rostită înaintea tinerimei seminariale.

4) „Der allgemeine methodische Ganz muss immer erst der individuellen Lage des Lehrers angepasst d. h. mit subjectiven Formen umkleidet werden. Selbst die beste Methode wird zur schlechtesten herobgesetzt durch einen beschränkten, geistes-armen Kopf, der nichts von sich hinzufügt“ cf. Dr. E. Traendorf o. c. pag. 82.

sub diferite forme, asupra bisericii lui Hristos, cu scopul ca să o nimicească și dărime. Și azi sunt mulți aceia, cari nu prețuiesc credința creștină, ei caută a nu mai avea cu biserica, nici înclină nici în mână, sub masca emancipării. Și acest rău, pornit din țerile apusene, tinde a distruge maica biserică. Căci știți din istorie, cum oamenii seduși de unele împrejurări, favorabile pentru un moment, au declarat în locul credinței adevărate, cași normă de credință, rațiunea. Filozofii, căror înțelepciunea le-a fost nebulie, au căutat a populariza ideile lor anticreștine. Enciclopediile, cu învățături contrare bisericii au inundat poporul și spiritul anticreștin a prins rădăcini. Credincioșii adevărați erau lăsați în voia lor, căci statul dupăcum ziseu, își declarase de religie, rațiunea. Toate pentru un moment au fost bune. Dar nu peste mult s'a observat, ceea ce s'a făcut și ceea ce restigneau mai înainte credința, au căutat cât mai iute să dreagă, ceea ce în nesocotința lor au comis. Dar neghina nu a putut fi stărpită cu totul și ea azi iar amenință biserica. Se vor repeta evenimente de felul zis, dar credința lui Hristos va rămâne sfântă și nealterată, până la sfârșitul veacurilor. Voi, iubitorilor, vă feriți de aceste curente anticreștine, cari și în sinul vostru au început a se cuibări. Căci azi vezi înfumurați, preținși intelectuali vorbind în batjocură de credința lui Hristos, cari sunt saturați de filozofii anticreștine. Gândiți-vă, că toată ordinea socială și morală a statului de azi, numai credinții trebuie să i-se atribuie. Gândiți-vă, că luptând contra lui Hristos, luptați contra voastră. Inchipuiți-vă un stat fără credință, cum ar fi acolo un „bellum omnes contra omnia“, cum anarhia ar fi la culme. Nu uitați, că cu tot ateismul vostru, în nefericiri, ridicați rugăciuni către D-zeu. Nici aceea nu vă scape din vedere, că părinții voștri v'au învățat rugăciuni, că au transplantat în voi semănța credinții, dar voi în cerbicia voastră ați nimicit aceste semințe. Și acum ce ideale aveți? Ce vă alegeți fără credință? Vieța voastră e un traiu de azi pe mâne, e o vieță trupească, căci o vieță suflă tească pentru voi, nu există. Voi rămâneți departe de vieța pe care a dus-o femeia din evanghelie, sau Paraschiva, această femeie, care s'a învrednicit prin cuvioșia sa de o așa onoare, că biserica i-a pus o sărbătoare. Credința ei în Hristos, a făcut din ea, model de curățenie.

Iată ce face credința, iată ce face perzistarea în învățăturile divine.

Au doară vindecările lui Isus nu-s efluxul încrederei oamenilor în el? Nu că Isus n'ar fi avut putere să le facă, dar le face pentru credința în el. Dar biserica, care a perzistat atâtea veacuri și pe care unii în nimicierea lor căuta s'o nimiciască, nu e zidită pe credință? Căci n'a zis Hristos: „Tu ești Petru și pe această peatră voi zidi biserica... adevărat pe credința mărturisită de Petru și nu pe Petru, cum vor unii, căci a zis „epi tavi ti petra“ și nu „epi to Petro“? Și iată aici tăria credinții. S'au ridicat împărați după împărați contra bisericii, s'au succedat atei după atei, cu filozofii acceptabile de creerii seci, dar biserica a rămas și este „stâlp și întărire a adevărului“.

Voi parodiați cu idei moderne, vă plictisiți de cuvintele evanghelice dar uitați, că ce au avut strămoșii noștri mai scump a fost credința,

Nu dojenesc, dar spun cu durere, că continuând astfel ne-om alege cu o seamă din noi dismembrați de biserica, la care vor rămâne numai clasa de jos, dar cinstită. Intoarceți-vă pe calea adevărului, căci nici acum nu e târziu.

Domnul e bun și milostiv.

Nu ascultați de oamenii, cari și-au pierdut conștiința religioasă, acest bun comun tuturor, ei urmați sfaturile evanghelice. Faceți, ce a făcut păcătoasa pe urmă, dacă n'ați făcut ceea ce a făcut Paraschiva dela început. Faceți fapte vrednice de laudă, căci astfel veți da mărire cuvenită, Tatălui, Fiului și Sfântului Duh. Amin!

Nicolae Ilieșiu
stud. teolog.

Alcoolismul. Congresul Bunilor Templieri.

Hamburg, 1911.

Dela 3—14 iunie s'au ținut în marele port al Elbei ședințele Marii Loji Germane și ale Lojii Supreme Internaționale a Ordinului Bunilor Templieri precum și adunări ale diferitelor societăți de cumpătare și de abținere din Germania.

Încă cu o zi înainte de începerea congresului a ținut cunoscutul profesor Dr. Bunge o însemnată și documentată conferință despre cauzele neputinței de a alăpta a femeilor.

De un șir de ani a putut bătrânul profesor să constate în mod neîndoios că aceste cauze sunt, fie direct, fie indirect, în legătură cu consumația alcoolului.

După o oră dela această conferință a vorbit profesorul Dr. Kraepelin despre: „Psihologia alcoolului“, arătând clar contrazicerea ce există între acțiunile pustiitoare ale alcoolului și prețuirea lui.

Serbarea de primire a oaspeților a avut loc în noua și marea sală de musică „Laeisz“, la ora 8 seara.

Încă dela 7^{1/4} începuse să se umple sala, așa că puțin înainte de deschiderea serbării nu mai eră nici un loc gol.

Mulți din acei care nu-și cumpărase din vreme bilete, au trebuit să se întoarcă fără să-și vadă dorința împlinită.

Cu încordare așteptau cei peste 2000 auditori momentul deschiderii serbării; bărbați și femei, care veniseră din toate părțile Germaniei, din Anglia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Elveția, Rusia, Finlanda, Austro-Ungaria, America, Australia, Africa, etc. În puternica cetate a comerțului din împărăția Germaniei, purtați de însuflețirea nobilă să lupte împreună pentru o operă bună și mândră, cu toată deosebirea de naționalitate, năzuiesc spre același ideal.

Înaltul Senat Hamburguez și Reprezentanța cetățenească au arătat încă la multe ocazii, că urmăresc cu interes lucrările Ordinului nostru și au dovedit-o prin mari ajutoare morale și materiale.

Și astăzi s'a arătat această simpatie a conducătorilor orașului Hamburg, prin prezența Magnificenței Sale Primarului Dr. Predöhl, Sindicul Senatului Dr. Buehl și alții.

Programul a fost minunat și foarte bogat, luând parte la executarea lui distinși artiști, precum și 2 coruri de Buni Templieri și o orchestră de 300 de muzicanți.

Serbarea a fost deschisă de marele artist vienez Reimers, care a spus în chip deosebit un frumos prolog ocazional.

Acest prolog a smuls puternice și îndelungate aplauze, care au reînceput când s'a urcat pe tribună Marele Șef Templier al Germaniei, d. H. Blume, spre

a ura Lojii Supreme și celorlalți oaspeți un călduros bun venit și spre a mulțumi Inaltului Senat și Reprezentanței cetățenești pentru puternicul sprijin.

După aceea a făcut istoricul Ordinului Bunilor Templieri în Germania, arătând greutățile prin cari a trecut dela introducerea lui acolo, la 1887, până azi.

Incetul cu incetul mișcarea de îndreptare a prins rădăcini, iar mai târziu, primind și sprijinul unor oameni mari s'a întins peste întreaga Germania, numărând acum 50.325 de membri în 1225 de loji.

La 1910 numărul membrilor era de 44.804; deci sporul numai într'un an a fost de 5521 membri.

Restul programului s'a dezvoltat în același chip impunător, fiind compus din recitări artistice, cântece de ale corurilor și diferite cuvântări ale Șefului Suprem al Ordinului d. Wavrinsky, deputat în Camera suedeză, și ale reprezentanților autorităților și ai diferitelor societăți antialcoolice.

A doua zi de dimineață a fost o adunare a Conducătorilor Mișcării Tinerimii în cel mai frumos local propriu din Hamburg. Multe sfaturi folositoare a fost date, în deosebi de d-l Koopman, Marele Conducător al lojilor tinerimei.

Aci e locul să arătăm dezvoltarea cea mare a acestei mișcări.

În 1901 erau 29 de loji de copii, cu 814 membri, azi sunt 486 loji cu 18.578 de copii.

Ultimul an a arătat o creștere de 59 loji și 2383 de membri.

În aceeași dimineață, la ora 11, s'a deschis în încăpătoarele săli ale Velodromului expoziția internațională împotriva alcoolismului.

Impunătoarea serbare a fost începută printr'un cântec executat de cei 150 cântăreți ai corului de Buni Templieri.

Pe urmă d-l H. Blume a schițat cum s'a născut ideea expoziției și cât s'a lucrat pentru înjghebură acesteia; arătând că în deosebi au muncit la alcătuirea ei oameni simpli și că în primul rând lor li se datorește recunoștința.

Apoi, conduși de călăuze pricepute, numeroșii oaspeți au vizitat pe rând întreaga expoziție care ocupă cam 3000 metri pătrați.

Duminecă, luni și marți seara au avut loc în teatrul național reprezentațiile apreciatei trupe locale, având ca oaspe pe artistul vienez Reimers.

S'au jucat piesele clasice: „Egmont“, „Natan înțeleptul“ și „Wilhelm Tell“.

Marți, 6 iunie, la ora 8 precis, Șeful Templier Suprem, Ed. Wavrinsky a deschis ședința Lojii Supreme,

Aci putem arăta că Ordinul Bunilor Templieri (I. O. G. T.) numără acum 75 Mari Loji în diferitele țări ale Pământului, și anume: 31 în Statele-Unite și America Centrală, 6 în Marea Britanie, 2 în Germania, câte una în: Irlanda, Scoția, Suedia, Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia, Elveția, România și Ungaria; în Australia 7, în Asia 3 și în Africa 4; afară de acestea sunt loji de district sub conducerea Marilor Loji: în Rusia, Franța, diferitele State din America de Sud și în insulele Antile.

Încă dela ora 6 dimineața începuseră serbările organizate în onoarea copiilor: Ziua copiilor.

Cele două locale, destul de mari spre a cuprinde 5000 de persoane, erau prea mici ca să adăpostească întreaga armată de tineri luptători pentru bine.

S'au ținut numai câte-va scurte cuvântări,

Nu prea erau dispuși copii să le asculte, când toate gândurile lor erau numai la cântece, plimbări și jocuri.

La 10^{1/2} s'a pus în mișcare nesfârșitul convoiu de veseli copii cu stegulețe și cocarde, steaguri și fanfare.

Pe speciile multora străluceau în bătaia soarelui literile „I. O. G. T.“

Ce de cântece, ce de urale! Ce mirați se adunau oamenii să privească impunătorul cortegiu. Așa ceva nu mai văzuse Hamburgul, și nici noi nu sperasem să fie așa de frumos! — Înainte mergeau trăsurile cu membrii executivi ai Lojii Supreme, urmau 4 crainici călări și un corp de muzicanți.

Mai erau 6 orchestre și 4 corpuri de toboșari și trâmbițași. Trecerea întregii coloane ținea aproape o oră. La debarcaderele Sf. Pavel erau ancorate 12 vapoare ca să plimbe marea armată de pitici. După o scurtă vizitare a portului cele 12 vapoare porniră în largul ape...

Aceasta a fost partea practică a mișcării tinerimei. De partea teoretică au avut grijă profesorul Holitscher care vorbi în aceeași zi la ora 7 seara despre: „Alcoolul și copiii“, și învățătorul Scharrelmann care l'a urmat la ora 8 cu conferința „Școala și alcoolul“.

Miercuri 7 iunie Loja Supremă a ținut a 2-a ședință. După ce au fost consacrați în gradul de Lojă Supremă 580 membri ai Ordinului, s'a trecut la discuțiuni privitoare la bunul mers al Ordinului.

Nu putem aminti decât în treacăt de ședințele societății învățătorilor abstenenți, a ligei lucrătorilor abstenenți, etc. Tot în treacăt remarcăm excursia la insula „Helgoland“ pe frumosul vapor „Kaiser“, excursie favorizată de un timp frumos și la care au luat parte 1600 de persoane; apoi serbarea aranjată în grădina zoologică, grădina vrednică de admirat din toate punctele de vedere.

Pe lângă producțiuni muzicale, dansuri naționale executate de tinere Bune Templiere, mai mulți reprezentanți ai lojilor străine, au salutat pe cei prezenți, în limba lor maternă, între alții drul Legrain-Paris.

Seara de vineri a fost în ce privește propaganda, seara cea mai importantă. În 14 localuri s'au organizat serbări populare cu conferințe de propagandă.

Cei mai de seamă oratori și cele mai iscusite oratoare au dat ajutorul lor. Cu toată teama unora că nu se va reuși să se umple cele 14 localuri spațioase, rezultatele au întrecut și cele mai optimiste așteptări. Afară de foarte numeroși Buni Templieri, au mai luat parte la aceste serbări de propagandă mai mult de 8 mii de oameni.

Negreșit că roadele acestor conferințe se vor vedea mai târziu.

Luni 12 iunie a fost „Ziua femeilor“. Încă de dimineață s'au împărțit de către femei și fete 100.000 foi de propagandă. Între ora 10 și 11, în 6 școli ale orașului, distinse oratoare abstinente au ținut conferințe. Tema a fost: „Ce însemnătate are chestiunea alcoolismului pentru femei?“

Dintre cuvântătoare remarcăm în deosebi pe d-na L. Gerken — Berlin, care în 1905 a ajutat pe soțul ei la întemeierea cele dintâi loji de Buni Templieri din România: Loja germană „Carmen Sylva“ No. 1.

Ar mai fi multe de scris despre aceste zile memorabile, dar trebuie să încheiem această dare de seamă care a schițat numai în fugă, solemnele ședințe, mărețele serbări, și încântătoarele excursiuni care, laolaltă, au fost „Congresul Bunilor Templieri“.

CRONICA.

Instalare. În ziua sfinților arhangeli a fost instalarea părintelui Fabrițiu Manuilă în scaunul protoprezbiteral al Lipovei, prin asesorul consistorial părintele protopop Gheorghe Popoviciu. Instalarea a decurs cu mare solemnitate, după bunele obiceiuri ale Lipovenilor. După actul instalării a urmat banchet la care au fost invitați fruntașii și autoritățile. Pofim noului protopop succes deplin în misiunea ce-l așteaptă.

Alegeri congrasuale. Joi s'au întrunit colegiile preotești de pe teritoriul districtului arădan, pentru alegerea deputaților congrasuali preotești și s'au ales: în cercul Arad-Radna părintele protosincol Roman Ciorgariu; în cercul Chișineului preotul din Socodor, Aurel Pap; în cercul Hălmașiu-Buteni administratorul protopopesc Iuliu Bodea; în cercul Șiria-Boroșineu, protopopul Mihailu Leucuta; în cercul Lipovei P. C. S. arhimandritul Augustin Hamsea; în cercul Leucusești protopopul Gerasim Serb; în cercul Timișoara-B. Comloș, Dr. Traian Puticiu.

Alegeri pentru congres. Deputații mireni pentru congresul național-bisericesc au fost aleși în arhidieceză următorii domni: Cercul Sibiiu: Parteniu Cosma, director la banca „Albina” în Sibiiu. Cercul Săliște: Dr. Nicolae Comșa, medic în Săliște. Cercul Sebeș: Ioan de Preda, adv. în Sibiiu. Cercul Alba Iulia: Dr. George Proca, secretar cons. în Sibiiu. Cercul Deva: Dr. A. Vlad, avocat în Orăștie. Cercul Hațeg: Dr. Nic. Vecerdea, dir. la fil. „Albina” în Brașov. Cercul Iliu: Dr. Eugen Mețianu, avocat în Brașov. Cercul Geoagiu: Dr. Ioan Marghita, avocat în Geoagiul-inferior. Cercul Zarand: Dr. Ioan Papp, adv. în Brad. Cercul Câmpeni: Dr. Vasile Preda, avocat în Sibiiu. Cercul Turda: Dr. Valeriu Moldovan, avocat în Turda. Cercul Cluj: Vasiliu Almășan, avocat în Cluj. Cercul Solnoc: Dr. Gavril Buzura, avocat în Lăpușul-ung. Cercul Bistrița: Dr. Vasiliu Pahone, adv. în Bistrița. Cercul Târnava: Octavian Goga, secretarul lit. al Asociațiunii, Sibiiu. Cercul Sighișoara: Virgil Onițiu, dir. gimn. în Brașov. Treiscaune: Dr. Iancu Mețianu, proprietar în Zernești. Brașov: Arseniu Vlaicu, dir. școlii comerc. în Brașov. Cercul Bran: Ioan cav. de Pușcariu, jude la curia reg. în penz. în Bran. Cercul Făgăraș: Dr. Ioan Șeneheș, adv. în Făgăraș.

Adunare învățătorească. Luni în 13 nov. a. c. și-au ținut adunarea de toamnă învățătorii din tractul ppesc al Buteniului în comuna Bârsa. Membrii despărțământului sau prezentat aproape toți în frunte cu P. O. D. adm ppesc Iuliu Bodea carele de e capul tractului, e tot odată și cel mai punctual și activ membru al adunărilor noastre. După săvârșirea chemării Duhului Sfânt, cei prezenți au ascultat prelegerea inv. din loc Ilarie Verșigan. După dimiterea elevilor, vrednicul prezident Nic. Boșcai deschide adunarea. În cuvântul de deschidere, dă sfaturi cum să se ducă la izbândă lupta ce o poartă învățătorul în numele luminei contra întunericului, care durere, și azi mai ține încătușat o parte din poporul nostru și îl face mai cu dare de mână față de o păreche de juncani decât de copii săi; pentru cea jertfește bucuroși 30—40 cor. la an iar pentru acestea cu greu și foarte puțin. S'au citit în aceea adunare două dizertațiuni, iar o frumoasă dizertațiune a învățătorului G. Precupaș făcută anume pentru popor, au trebuit să se

amâne pe altă ocaziune nefiind popor de față. Învățătorii s'au ocupat mai departe cu dispusețiunile com. central și cu alte chestii privitoare la mersul învățământului. Toate acestea au fost pertractate cu multă seriozitate. Cu cine s'au achitat cei prezenți și de simțul de recunoștință ce-l păstrează pentru cei bine-meritați, și anume: La îndrumarea com. central, din modestele puteri au adunat suma de 21 cor. 10 fil. pentru monumentul lui Barițiu și Eminescu. ib.

Cronică bibliografică.

A apărut „*Almanahul scriitorilor dela noi*”, o foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografiile alor 46 scriitori născuți în Ardeal, Țara-Ungurească și Banat, viața lor pe scurt, înșirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vre-o poezie, o năvălă ori ceva știință, până acum nepublicată încă! Pentru întâia oară ni-e dat nouă Românilor de pretutindenea, ca să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață. „*Almanahul scriitorilor dela noi*” e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitoare dela noi, și e un mărgăritar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înfățișarea și viața celor mai de seamă filii ai neamului său, al căror scris îl cetește zilnic în ziare și prin reviste? „*Almanahul scriitorilor dela noi*” mai are încă un capitol interesant și de mare preț: capitolul presei. Se arată capurile tuturor foilor românești de dincoace de Carpați, se espune pe scurt istoricul fiecăreia, ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scrie de prezent la ea. Almanahul la sfârșit are și Calendar pe anul 1912, așa că oricine cumpără „*Almanahul scriitorilor dela noi*”, nu mai are nevoie de alt calendar în casă! Deoarece cartea aceasta s'a tipărit numai într'un număr restrâns de exemplare, rugăm on. public cetitor românesc să grăbească a o comandă, ca fiind o carte aievea prețioasă, interesantă și instructivă. Un exemplar costă cor. 1.80 trimis franco. Dacă se comandă peste 5 exemplare la un loc, pe aceeaș adresă, se dă exemplarul cu numai cor. 1.60; iar cei, cari comandă la un loc peste 10 exemplare, îl capătă cu cor. 1.40, franco. Banii să se trimită pe adresa: „*Librăria Națională*” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

Poșta redacției.

Păr. Vasiadi. Adevărat că avem material în abundență, dar la toate le vine rândul și e bine ca gândirile ce preocupă preoțimea noastră să fie cunoscute înaintea tuturor, de aici provine, că publicăm adeseori și gândiri opuse cu vederile noastre, ca ele să fie luate în socotință după valoarea lor, căci nici noi nu ne ținem infalibili. În urmare trimite-ne disertația.

Concurs.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești dela școala noastră confesională ort. rom, din **A. Șimand**, devenită vacantă prin trecerea din viață a fostului inv.

Pavel Stana, pe baza ordinațiunii consistoriale de sub Nr. 6263/911 prin aceasta de nou să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. 2. Locuință în natură în edificiul școlii, cu intravilanul aparținător ei. De văruiul intern a locuinței să va îngriji alegândul învățător. 3. Cvinvenalele legale. 4. Pentru participarea la conferințele inv. 24 cor. la an. 5. Scripturistică 8 cor. la an. 6. Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ 50 cor. la an. 7. Pentru lemnele de lipsă la încălzirea salei de învățământ 90 cor. 8. Dela mormântări, părstase și altele, unde va fi poftit taxele uzuale.

Alegândul inv. e obligat să presteie serviciile cantonale în și afară de biserică, să conducă elevii la serviciul divin și să-i instrueze în cântările bisericesti fără altă remunerație.

Recursele adresate comitetului parohial ort. rom. din Șimand, ajustate conform regulamentelor în vigoare și cu atestatele despre eventuale servicii prestate în alte comune, să se susțină în termenul concursual la oficiul protopopesc ort. rom. al Chișineului în Nadab, p. u. Kisjenő (com. Arad), având recurenții a să prezentă în s. biserică de aici în cutare Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Șimand, din ședința com. par. ținută la 6/19 Noemvrie 1911.

Ștefan Leucuța
v. preș. com. par.

Ioan Toconită
not. com. par.

În conțelegere cu: -Demetriu Muscanu adm. ppesc.
—□— 1—3

Pe baza înaltelor ordine consistoriale de sub Nrii 6960/1910 2254, și 5301/1911 prin aceasta să scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea ambelor parohii vacante din Kurtakér (Curtacher).

Elementele atât la parohia I. devenită vacantă prin strămutarea parohului Valer Felnečan, cât și la a II. resistemizată prin concluzul Ven. Sinod Eparhial cu Nr. 53/1908 sunt următoarele:

1. Câte una sesiune parohială în estensivitatea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune.

2. Câte un intravilan parohial.

3. Stolele legale și eventuala întregire dela stat. Reflectanții au să numească în suplicele lor la care dintre aceste două parohii reflectează.

Aleșii vor fi obligați a exorta și catehiza la câte una din școlile noastre confesionale eventual și la alte școli ce s'ar înființă în comună fără altă remunerațiune, precum și a predică fiecare la rândul său.

Aleșii sunt obligați a plăti regulat toate dările publice.

Fiind parohiile clasificate de clasa I (primă) dela reflectanți se pretinde cvalificațiunea prescriasă pentru asemenea parohii, precum și a se prezentă pe lângă stricta observare a §: 33 din reg. pentru parohii în cutare duminecă ori sârbătoare în sânta biserică din Curtacher spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursele ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Curtacher a le înaintă P. On. Oficiu Protopopesc rom. ort. din Világos (Siria.)

Kurtakér (Curtacher) din ședința extraordinară a comitetului parohial ținută la 2/15 octomvrie 1911.

Sentie Moldovan
președinte ad hoc.

Adrian Ungurean
not. com. par.

În conțelegere cu: Mihail Lucuța protopop rom. ort.
—□— 2—3

Pe baza ordinațiunii de sub Nrul 5452/911 a Ven. Consistor diecezan, pentru îndeplinirea postului de învățătoare dela școala noastră confesională ort. rom. din Chitighaz, (Kétegyháza) prin aceasta din oficiu să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

a) dela comuna bisericască: 1. locuință liberă în edificiul școlii și grădină de legume. 2. Salar în bani gata 600 coroane. 3. 2 stânjini de lemne, staverite în prețul de 48 coroane. 4. Pentru participarea la conferințele învățătoarești 12 coroane pe an. 5. Scripturistică 6 cor. 66 fil. pe an.

b) dela stat: 1. Întregire de salar 352 coroane. 2. Cvinvenalele să vor cere dela stat.

Alegândă învățătoare va fi deobligată a instrua elevule dela școală de sub conducerea sa în cântările rituale și a le conduce în dumineci și sârbători la s. biserică, fără orice altă remunerație.

Recursele ajustate cu documentele prescise în Regulament și adresate comitetului parohial din Chitighaz, să vor subșterne oficiului protopopesc ort. rom. al Chișineului în Nadab p. u. Kisjenő, având recurențele a se prezentă în cutare Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Chitighaz, pentru a se face cunoscuta credincioșilor.

Nădab, 1/14 Noemvrie 1911.

Demetriu Muscanu
adm. ppesc. insp. școl.
—□— 2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven Consistor de dto 14/17 aprilie 1911 Nr. 7146/910, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din comuna Sânmiclașul mare (Nagyszentmiklos, comit. Torontal) nou înființată, cu termenul de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Una sesiune pământ circa 34 jughere și două grădini;

2. Birul legal;

3. Stolele legale.

Parohia se compune din 300 numere de case, din părțile de sat numite: Slatina, Bujac, Chenderești și partea dela spital încolo cătră Sarafola.

Alegându-l preot va avea să se îngrijască de locuință pentru sine, să sūpoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat, să îndeplinească toate funcțiunile, ce cad în competența sa în și afară de biserică, să catehizeze la toate școlile noastre confesionale gr. or. române fără altă remunerațiune și la cea de stat din loc.

Se obsearvă, că din partea corporațiunilor parohiale se intenționează rescumpărarea birului în pământ care afacere e în curgere, deci până la finalizare, alegândului îi compete birul legal în natură, iar de

aci în colo pământul, cât se va staveri prin corporațiunile parohiale pe lângă aprobarea superiorității diecezane.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți se recere cvalificațiune corespunzătoare pentru asemenea parohii. Reflectanții vor avea a se prezentă în sânta biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arată desteritatea în rituale și oratorie.

Recursele adresate comitetului parohial și ajustate conform prescrișelor §-lui 13 din „Statutul organic“ sunt a se înainta Prea onoratului oficiu pprezbiteral în B. Comloș (Nagykomlos, comit. Torontal).

Dat din ședința comitetului parohial rom. gr. ort. ținută în 4/17 septemvrie 1911,

George Dogar
președinte.

Antoniu Minișan
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian* adm. protopresb.

—□—

3—3

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională gr. or. rom. din **Coșteiu-mare**, protoprezbiteratul Belințului, să escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

1. Locuință frumoasă în edificiul școalei, cu 2 chilii, culină, cămară și clădiri economice, precum și uzufructul grădinei școlare. Dările cad în sarcina învățătorului;

2. Salar fundamental solvit de comuna bisericască 802 cor.

3. Întregirea salarului fundamental dela stat 193 coroane.

4. Cvinvenalele prescise de lege.

5. Pentru conferință 20 cor.

6. Pentru scripturistica (tipărituri) 10 cor.

7. Dela înmormântări câte 1 coroană.

De curățirea și încălzirea salei de învățământ să va îngriji comuna bisericască.

Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică și să împlinească funcțiile ce vor obveni în parohie. Va avea să instrueze elevii în cântările bisericăști, să-i conducă la biserică în Dumineci și sârbători și să țină cu ei răspunsurile liturgice.

Să conducă școala de repetiție.

Ceice pot dovedi că știu conduce cor vocal cei cu 4 clase medii și cei cu ȝalcul general „distins“ sunt preferiți.

Petițiile concursuale instruate conform legilor în vigoare, să aștern comitetului parohial din Coșteiu-mare (comitatul Caraș-Severin) u. p. Szapáryfalva, pe calea oficiului protoprezbiteral din Belinț (Temesmegye).

Reflectanții sunt poftiți a să reprezentă într'o Duminecă, sau într'o sârbătoare, în biserică din Coșteiu-mare, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□—

3—3

Să repește concursul pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresți-cantorale din:

1. **Minead.** 1. În bani gata 200 cor. 2. 4 Hl. cucuruz. 3. Scripturistica 5 cor. 4. Conferință 6 cor. 5. 24 metri de lemne à 5 cor. din cari jumătate compete învățătorului iar jumătate salei de învățământ. 6. Cvarțir și grădină.

2. **Slatina.** 1. În bani gata 200 cor. 2. Pământ învățătoresc 6 cor. 3. 10 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz 130 cor. 4. 24 metri lemne, 120 cor. 5. Desdăunare pentru teritorul ce-l ocupă în grădina școalei

colna mașinei de calcat a unui consorțiu 5 cor. 6. conferință 10 cor. 7. scripturistica 10 cor. 8. cvartir și grădină computeate în 50 cor.

3. **Susani.** 1. În bani gata 160 cor. 2. 6 Hl. cereale parte grâu parte cucuruz, 60 litre păsulă. 3. 5 stângini de lemne 100 cor. 4. conferință 6 coroane. 5. scripturistica 5 cor. 6. cvartir și grădină.

4. **Văsoaia.** 1. În bani gata 687 cor. 2. 12 Hl. bucate parte grâu parte cucuruz 138 cor. 3. 1/2 sesiune pământ 50 cor. 4. 8 stângini de lemne pentru învățător și școală 192 cor. 5. conferință 12 cor. 6. scripturistica 8 cor. 7. venite stolare 5 cor. Cvarțir și grădină computeate în 40 cor.

5. **Voivodeni.** 1. În bani gata 200 cor. 2. 16 metri de lemne pentru învățător și școală 90 cor. 3. scripturistica 12 cor. 4. conferință 24 cor. 5. cvartir și grădină. Dela înmormântări unde va fi poftit: 2 cor. dela morți mari cu liturgie. 1 cor. dela morți fără liturgie și 40 fileri dela prunci mici.

La stațiunile aceste vor putea, în lipsa de învățători (parte bărbătească) compeța și învățătoare (parte femească) și eventual vor putea fi alese. În ori care din aceste stațiuni alegândul va avea să se îngrijească și de cantorat fără alta remunerațiune și să conducă școlarii dumineca și în sârbători la sf. biserică. La toate stațiunile susinșirate este asigurat respective să va asigură eventualul ajutor dela stat respective cvinvenalele recerute. De curatoratul salelor de învățământ, tăierea lemnelor pentru școală, se va îngriji respectiva comună bisericască. Comunei bisericăști li stă în drept a răscumpără naturalele de bucate și de lemne în bani, după cum sunt prețuite în concurs. Doritorii de a ocupă vre una din stațiunile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescise, vor avea a le subșterne P. O. oficiu pprezbiteral din Buteni (Körösbökény) com. Arad, până la 30 de zile după publicarea acestui concurs, având a se prezentă în careva duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din comună în care a recurs spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Körösbökény (Buteni) la 25 oct. (7 nov.) 1911

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu adm. ppsc: *Iuliu Bodea* insp. școl.

—□—

3—3

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

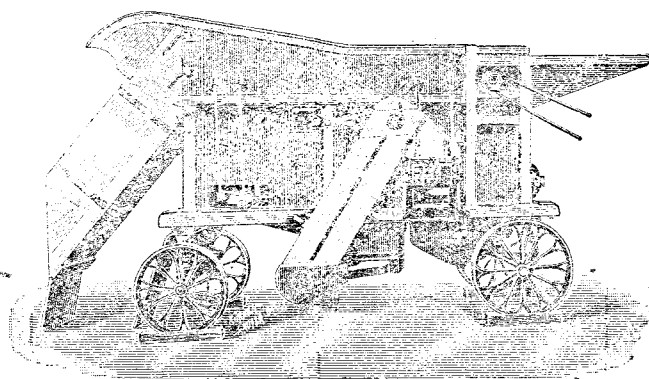
Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

Reprezentanța cercuală a fabricii de mașini soc. an. Nicholson.

Reprezentanța cercuală a fabricii de mașini soc. an. Nicholson.

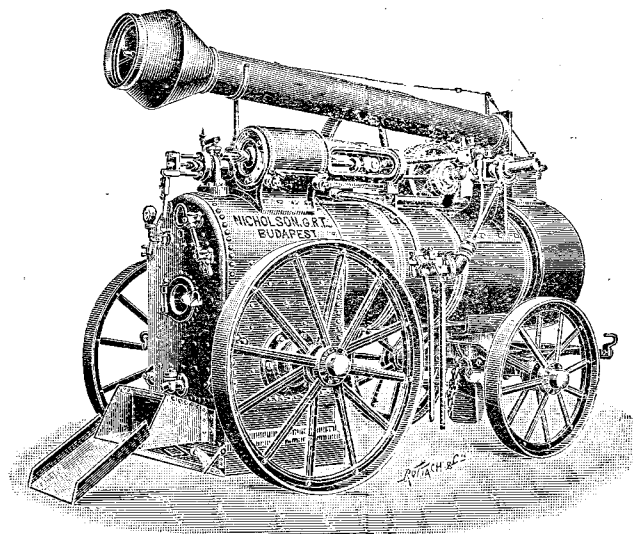
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume:

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

Masini de secerat și de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. Articli de specialitate. Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și negustorie de specialități separat în casa lui **Dr. Ispravnic** lângă negustoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu uneltele trebuincioase, să ceară **Catalogul nostru ilustrat**, în care va putea afla toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

23-59

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.